

“İstanbul Camileri” Fotoğraf Sergisi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
İLETİŞİM
BAŞKANLIĞI

Camiler Şehri İstanbul...

Kadim medeniyetimizin kültür ve sanat tarihine bir yolculuktur İstanbul camileri. Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi, Sultanahmet Camii, Süleymaniye Camii, Yeni Camii, Mihrimah Sultan Camii, Büyük Mecidiye Camii (Ortaköy Camii), Eyüp Sultan Camii ve niceleri... İstanbul'un fethinden günümüze uzanan bir sanat, ibadet yolculuğu...Bu muhteşem eserlerin hepsinin ayrı bir hikâyesi, yaşanmışlık izleri vardır.

Görkemli ve eşsiz mimarileriyle, gökyüzüne uzanan minarelerinden yankılanan ezan sesleriyle, değer biçilemez bir mirastır İstanbul camileri... İmparatorluk döneminde külliye kültürü ile bir yaşam merkezi hâline dönüşen bu eşsiz yapılar, kültür mirasımızı gözler önüne seren, yerli ve yabancı ziyaretçilerin ilgi odağı olan, görenlerde hayranlık uyandıran muhteşem eserlerimizdir. Çağının teknolojisinin çok daha ötesinde bir teknikle inşa edilen camilerimiz, aynı zamanda etkisini bugüne taşıyan bir yaşam kültürüdür.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı arşivinde yer alan fotoğraflarla; benzersiz mimari özellikleri, estetik değerleri ve imparatorluklara tanıklık eden geçmişleriyle hayranlık uyandıran İstanbul camilerinde sizleri tarihî ve kültürel bir yolculuğa çıkarıyoruz.

Ayasofya Camii

Günümüzdeki “Üçüncü Ayasofya” olarak bilinen ve aynı yere üç kez inşa edilmiş bir eser olan Ayasofya'nın ilk inşaatı Hristiyanlığı Roma İmparatorluğu'nun resmî dini olarak kabul eden I. Konstantin döneminde başlatılmıştır. İstanbul'un yedi tepesinden birincisi üzerinde, ahşap çatılı bir bazilika olarak inşa edilen ve o dönemde 'Büyük Kilise' ismiyle anılan bu yapının açılışı, 360 yılında II. Konstantin döneminde gerçekleşmiştir. 404 yılında başlayan isyanda çıkan bir yangın neticesinde büyük ölçüde harap olan bu yapıdan günümüze ulaşan bir kalıntı bulunmamaktadır.

İkinci Ayasofya, İmparator II. Theodosius tarafından birincisinin üzerine inşa ettirilmiş ve 415 yılında ibadete açılmıştır. Yine bazilika şeklinde ve ahşap çatılı olarak inşa edilen bu yapı ise, 532 yılında İmparator Jüstinyen aleyhinde çıkan Nika Ayaklanması'nda isyancılar tarafından yakılıp yıkılmıştır.

Üçüncü Ayasofya Bizans İmparatoru I. Jüstinyen tarafından 532- 537 yıllarında inşa ettirilmiştir. Doğu Roma'nın İmparatorluk Kilisesi olarak kullanılan Ayasofya, tarih boyunca isyanlar, savaşlar ve doğal afetler yüzünden sık sık tahrip olmuştur.

29 Mayıs 1453 tarihinde İstanbul'un fethinden sonra şehrin en büyük mabedi olan Ayasofya Kilisesi Fâtilh Sultan Mehmed tarafından Ayasofya adıyla fethin sembolü olarak camiye çevrilmiş ve ilk cuma namazı da burada kılınmıştır. Osmanlılar, fethin nişanesi olarak kabul ettikleri ve kıymet verdikleri Ayasofya Camii'ne Fatih Sultan Mehmed Han'dan itibaren büyük özen göstermiş, bakım-onarım faaliyetlerini sürekli hâle getirmiş ve camiye eskisinden çok daha sağlam bir yapıya kavuşturmuştur. 481 yıl cami olarak hizmet veren Ayasofya, 1930'lu yıllarda restorasyon çalışmalarının başlamasıyla halka kapatılmıştır. Ardından, 24 Kasım 1934 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla müzeye dönüştürülmüştür. Danıştay, 10 Temmuz 2020 tarihinde söz konusu Bakanlar Kurulu kararını iptal etmiştir. Hemen ardından Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan imzası ile yayımlanan 2729 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Ayasofya yeniden ibadete açılmıştır.

Mimarları: Miletli İsidoros, Trallesli Anthemios

Açılış Tarihi: MS 27 Aralık 537

Sultanahmet Camii

Türk ve İslam dünyasının en ünlü yapılarından Sultan Ahmet Camii, Sultan I. Ahmed (1603-1617) tarafından devrin baş mimarı Sedefkâr Mehmed Ağa'ya yaptırılmıştır. Duvarlarında mavi renkli İznik çinileri bulunduğu için cami, Mavi Camii (Blue Mosque) olarak da bilinmektedir. Caminin duvarlarında 21 bin 43 adet göz alıcı İznik çinisi bulunmaktadır.

Genişçe bir çevre duvarı içinde büyük bir dış avluya sahip olan cami dış avlu zemininden yükseltilmiş olarak ele alınmıştır. Yapı 1018 (1609) yılında inşa edilmeye başlanmış, 1025 (1616) yılında ibadete açılmış ve 1026'da (1617) bütün mefruşatıyla tamamlanmıştır. Sultan Ahmet Camii Türkiye'de 6 minaresi olan 5 camiden biridir. 4 minare caminin köşelerindedir. Kalem şeklindeki bu minarelerin her birinin üçer şerefesi vardır. Ön avludaki diğer iki minare ise ikişer şerefelidir.

Mimarı: Sedefkâr Mehmed Ağa

Açılış Tarihi: 1616

Mihrimah Sultan Camii

Mihrimah Sultan Camii, Üsküdar iskele meydanında Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı Mihrimah Sultan için Mimar Sinan'a yaptırdığı camidir. Külliye'nin inşasına 1540'ların ilk yıllarında başlanmış, cami kitabesine göre 954'te (1547) tamamlanmıştır. İskele Camii olarak da tanınan caminin kubbesi üç yanından yarım kubbelerle desteklenmiştir ama ön cephede yarım kubbe yoktur. Nisan ve Mayıs aylarında Bayezid yangın kulesinden veya o bölgedeki yüksek bir noktadan İskele Camii'ne doğru bakıldığında; sabah gün doğumunda İskele Camii'nin iki minaresi arasından güneşin doğuşu ve akşam gün batımında ise (Hicrî takvime göre her ayın 14'ünde) ayın doğuşu izlenebilmektedir.

Mimarı: Mimar Sinan

Açılış Tarihi: 1548

Nuruosmaniye Camii

Osmani ve Nuruosmani adlarıyla da bilinen ve “Osmanlı'nın nuru” anlamına gelen Nuruosmaniye Camii'nin yapımına Sultan I. Mahmud döneminde başlanmış III. Osman tarafından 1755 yılında tamamlanmıştır. Caminin mimarı Mustafa Ağa'dır. Nuruosmaniye Külliyesi cami, hünkâr kasrı, medrese, kütüphane, türbe, sebil, çeşme, aşhane-imaret ve dükkânlardan meydana gelmiştir. III. Osman camiye Nûr-ı Osmânî (Nuruosmaniye) adını vermekle görünüşte hanedanın ismini, gerçekte ise kendi adını ölümsüz kılmıştır.

Mimarları: Mustafa Ağa, Simeon Kalfa

Açılış Tarihi: 1755

Nusretiye Camii

19. yüzyılda inşa edilmiş olan Nusretiye Camii, İstanbul'un Tophane semtinde bulunan selatin camidir. Halk arasında daha çok "Tophane Camii" olarak anılır.1823'teki Firuzağa yangınında yanmış olan "Arabacılar Kışlası Camii"'nin yerinde II. Mahmud tarafından yaptırılan ve "Nusretiye" adı verilen cami, 1826'da ibadete açıldı. Mimarı Krikor Balyan'dır. Yapı, tarihi İstanbul'un sınırları dışında inşa edilmiş en büyük camilerden biridir. 8 Nisan 1826 günü gerçekleşen Nusretiye Camii'nin açılış törenine deniz yoluyla gelen II. Mahmud, kubbenin mahyaları örttüğünü fark etmiştir. Bunun üzerine 14 Mayıs 1826'da minareler alt şerefelere kadar yıktırılıp üst şerefeler daha yükseğe aldırılarak baştan yapılmıştır.

Mimarı: Krikor Balyan

Açılış Tarihi: 1826

Ortaköy Camii (Büyük Mecidiye Camii)

İstanbul ve Boğaz'ın sembolleri arasında yer alan Ortaköy Camii, Büyük Mecidiye Camii olarak da bilinir. 1721 yılında Vezir İbrâhim Paşa'nın damadı Mahmud Ağa'nın yaptırdığı bir mescidin üzerine yapılan cami Ortaköy İskele Meydanı'nın kuzey ucunda bulunmaktadır. Giriş kapısı üzerinde yer alan Zîver Paşa'nın yazdığı kitabeye göre 1270'te (1854) Sultan Abdülmecid tarafından inşa ettirilmiştir. Mimarı Nikogos Balyan olan cami, XIX. yüzyıl selâtin camilerinde olduğu gibi harim bölümü ve girişin önünde yer alan hünkâr kasrından oluşmaktadır. Geniş ve yüksek pencereler Boğaz'ın değişken ışıklarını caminin içine taşıyacak biçimde düzenlenmiştir. Merdivenle çıkılan yapının tek şerefeli iki minaresi vardır. Dış duvarları beyaz kesme taştan yapılmıştır. Tek kubbenin duvarları pembe mozaiktendir.

Konumu ve mimarisıyla adından söz ettiren bu eser barok üslubunda ince bir işçiliğin ürünüdür.

Mimarları: Nikogos Balyan

Açılış Tarihi: 1856

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
İLETİŞİM
BAŞKANLIĞI

Dolmabahçe Camii

Dolmabahçe Camii, Sultan Abdülmecid 'in annesi Bezmiâlem Vâlide Sultan'ın emriyle yapımına başlanmış, ölümü üzerine oğlu Sultan Abdülmecid tarafından tamamlanmıştır. Mimari tasarımı Garabet Amira Balyan'a aittir. Caminin en belirgin biçimsel özelliği net bir kurgu ve geometriye sahip olmasıdır. Cami ve hünkâr bölümleri, işlevlerine de bağlı olarak ayrı ayrı tasarlanmış ve sonra birleştirilmiş gibidir. Cami, kare planlı altyapı üzerine kubbeli ve yüksektir. İki katlı hünkâr bölümü ise, dikdörtgen planlı prizmatik ve daha alçaktır.

Mimarı: Garabet Amira Balyan

Açılış Tarihi: 1855

Süleymaniye Camii

Mimar Sinan'ın kalfalık eseri olarak tanımladığı Süleymaniye Camii, Kanuni Sultan Süleyman'ın emriyle 1551-1558 yılları arasında yapılmıştır. Süleymaniye Camii, Klasik Osmanlı mimarisinin en önemli örneklerinden biridir. Her biri 3 şerefeli 75 metre yüksekliğinde 4 minareye sahip olan caminin kubbesi 53 metre yüksekliğindedir. Minarelerin on olan toplam şerefeleri Kanunu Sultan Süleyman'ın onuncu hükümdar olduğuna işaret eder. Caminin yapımında kullanılan malzemeler İstanbul'dan ve İmparatorluğun çeşitli yerlerinden sağlanmıştır. İstanbul'un en güzel yerlerinden birinde inşasına başlanan mabedin temelini ilk taşı, büyük âlim Şeyhülislam Ebussuud Efendi'nin koyduğu rivayet edilir.

Mimarı: Mimar Sinan

Açılış Tarihi: 1557

Pertevniyal Valide Sultan Camii

II. Mahmud'un eşi ve Sultan Abdülaziz'in annesi Pertevniyal Vâlîde Sultan tarafından Aksaray Meydanı'nda yaptırılan külliye cami, mektep, türbe, türbedar odası, kütüphane, muvakkithane, karakol, altı adet çeşme ve yedi adet dükkândan oluşmaktadır. Yirmi dört evrak hâlinde Topkapı Sarayı Arşivi'nde bulunan külliyenin inşaat defterleri 1867-1871 yıllarına aittir. Planlarını Sarkis Balyan'ın çizdiği, hazırlanmasına Hagop Balyan'ın katıldığı da bilinmektedir. Mimarı Montani'dir. Tek şerefeli iki minaresi, Dolmabahçe Camii'nin minarelerinden daha geniş tutulmuştur. Tek kubbesi yüksek, fakat küçüktür. Neogotik yüzey bezemeleri bu camiye ayrı bir güzellik kazandırır. Aynı bezeme zenginliği ve güzellik, caminin iç kısımları için de geçerlidir. Altın yaldızla parlatılan mavi rengin egemen olduğu kalem işi süslemeler, iç mekânı baştan sona süslemektedir. Caminin Aksaray Meydanı'na bakan avlu kapısı, Osmanlı taş oyma sanatının nadide ürünlerindedir.

Mimarı: Montani

Açılış Tarihi: 1871

Yeni Camii (Valide Sultan Camii)

Yeni Cami ya da Valide Sultan Camii, İstanbul'da 1597 yılında Sultan III. Murad'ın eşi Safiye Sultan'ın emriyle temeli atılan ve 1665'te zamanın padişahı IV. Mehmed'in annesi Turhan Hatice Sultan'ın büyük çabaları ve bağışlarıyla tamamlanıp ibadete açılan camidir. Şehrin silüetine ve görselliğine önemli ölçüde katkı sağlayan Yeni Cami, İstanbul'da Osmanlı ailesi tarafından yaptırılan büyük camilerin son örneğidir.] Osmanlı dönemi Türk mimarisinde yapımı en uzun sürede tamamlanabilen cami olarak bilinir. Mimar Davut Ağa tarafından yapılmaya başlanmış, Mimar Dalgıç Ahmed Ağa devam ettirmiş ancak Safiye Sultan'ın ölümü ile yarım kalan inşaat, başlangıcından 66 yıl sonra dönemin mimarbaşısı Mustafa Ağa tarafından IV. Mehmed zamanında bitirilebilmiştir.

Mimarları: Davut Ağa, Dalgıç Ahmed Paşa, Mustafa Ağa

Açılış Tarihi: 1665

Atik Ali Paşa Camii

Atik Ali Paşa Camisi ve Külliyesi II. Mahmut Türbesinden Çarşıkapı'ya uzanan Yeniçeriler Caddesi üzerindedir. Kurucusu, Sultan II. Bayezid devri veziriazamlarından Atik Ali Paşa'dır. Evvelce Sedefçiler, Eski Ali Paşa, Dikilitaş, Vezir Hanı, Sandıkçılar Camii gibi isimlerle tanınmış olmakla beraber bugün bu adların hepsi unutulmuştur. Üzerinde yapılış tarihiyle yaptıranı belirten bir kitabesi bulunmamakla beraber vakıf kayıtları bu caminin Atik veya Hadım Ali Paşa'nın hayratından olduğunu göstermektedir. 953 (1546) tarihli Vakıflar Tahrir Defteri'nde vakfiyesi 915 (1509-10) tarihli olarak gösterilmiş ve caminin yanında veya yakınında medrese, kervansaray, imaret ve dükkânları bulunduğu bildirilmiştir. Atik Ali Paşa Camii, Türk döneminde Dikilitaş olarak adlandırılmışsa da bugün Çemberlitaş olarak bilinmektedir.

Mimari: Osmanlı Mimarisi

Açılış Tarihi: 1497

Bayezid Camii

İstanbul'da orijinalliğini koruyan en eski selatin cami olarak kabul edilen Bayezid Camii, İstanbul'un merkezî bir yerinde, şehrin Bizans devrindeki en büyük meydanı olan Forum Theodosiacum veya Forum Tauri'nin bir köşesinde Sultan II. Bayezid tarafından inşa ettirilmiştir. Külliye bir cami, türbe, aşhane-imaret, sıbyan mektebi, tabhaneler, medrese, hamam ve kervansaraydan ibarettir. Caminin yapımına, kapısı üzerindeki kitabede belirtildi gibi, H.906/M.1500 yılında başlanmış olup H.911/M.1505 yılında tamamlanmıştır. Mimarının kim olduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte Mimar Kemaleddin ve Mimar Hayreddin adları üzerinde durulmuş, daha sonraki yıllarda ise yeni bir kaynağa dayanılarak mimarın adının Yakub Şah b. Sultan Şah olduğu ileri sürülmüştür.

Mimari:

Açılış Tarihi: 1506

Fatih Camii

Fatih Camii, Fatih Sultan Mehmed tarafından İstanbul'un fethinden sonra yaptırılmıştır. Bu cami Osmanlı sultanları ve aileleri tarafından yaptırılan ilk selatin cami olma unvanını taşımaktadır. Bu sebeple de tarihî önemi çok büyüktür. Fatih Sultan Mehmed tarafından İstanbul'un özenle seçilmiş tepelerinden birine inşa ettirilen Fatih Camii, Süleymaniye Camii gibi Osmanlı kültürünün külliye olarak adlandırılan yaşam kültürünün önemli bir sembolü. Osmanlılar bu tür büyük camileri yalnız ibadethane olarak değil sosyal yaşam içinde yer alan dönemin okulları medreseler, fakirler için yemek dağıtılan imarethaneler, kütüphaneler ve hamamlarla birlikte inşa ettiler.

Fâtih Sultan Mehmed, kendi adına yapılan bu cami ve külliye binaları için şehrin ortasında Bizans'ın büyük değer verdiği On İki Havâri (Hagioi Apostoloi) Kilisesi'nin yerini özellikle seçtiği belirtilmektedir. Bu seçim, artık buraya yeni bir inancın hâkim olduğunu gösterirken, başka bir şehrin tepesi üstünde inşa edildiği için İstanbul'un silüetine Türklüğün ve İslâmiyet'in damgasını da vurmuş olmaktadır.

Mimarı: Atik Sinan

Açılış Tarihi: 1771

Eyüp Sultan Camii

Eyüp Sultan Camii ve etrafındaki medrese, aşhane-imaret, hamamla türbeden oluşan külliye Fâtih Sultan Mehmed tarafından İstanbul'un fethinin hemen ardından yaptırılmıştır. Haliç kıyısında inşa edilen cami, Türk mimarisinde Batı sanat tesirlerinin hâkim olduğu bir dönemde yapılmış olmasına rağmen klasik sanat geleneğine bağlı kaldığını göstermektedir. İstanbul'da kutsal bir ziyaret yeri olan cami, Eyüp Sultan Külliyesi'nin bir bölümünü oluşturmaktadır. Aynı zamanda, caminin kuzey tarafında ve iç avlunun hemen önünde Eyüp Sultan Hazretleri'ne ait Eyüp Sultan Türbesi de yer almaktadır.

Mimarı: Fatih Sultan Mehmet, Mimar Sinan ve Uzun Hüseyin Efendi

Açılış Tarihi: 1458

Kariye Camii

Edirnekapı semtinde, hâlâ ayakta duran Theodosius Surları'na yaklaşık yüz metre uzaklıkta bulunan yapı, Doğu Roma İmparatorluğu döneminde büyük bir yapı topluluğu olan Hora Manastırı'nın merkezini oluşturmuştur. İstanbul'un Fethi'nden sonra elli sekiz yıl daha kilise olarak işlevini sürdürmüştür. Mozaikleri ile ünlü kilise, 1511'de Sultan II. Bayezid sadrazamlarından olan Atik Ali Paşa tarafından camiye dönüştürülmüştür. Bu dönüştürme sırasında bu eski kilisenin duvarları üzerinde bulunan mozaik ve freskler sıva ile kaplanmıştır. 1945'te ulusal anıt ilan edilen yapı, Bakanlar Kurulu kararı ile 1948 yılında Müzeler İdaresi'ne bağlı bir müze hâline getirilmiştir. Türkiye'nin en çok ziyaret edilen müzelerinden birisi olan Kariye, 2019 yılında Danıştay'ın iptal kararı sonucu Cumhurbaşkanı tarafından Diyanet İşleri Başkanlığı'na devredilerek, 6 Mayıs 2024 tarihinde ibadete açılmıştır.

Açılış Tarihi: 1511

Şemsi Paşa Camii

Şemsi Paşa Camii veya Kuşkonmaz Camii, İstanbul'un Üsküdar ilçesi, Şemsi Paşa Caddesinde yer alan, Osmanlı Dönemi'nden kalma tarihi bir camidir. 1580 yılında Şemsi Ahmed Paşa tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmıştır. Caminin minaresi kesme taştan, tek şerefeli ve şerefe korkulukları mermer şebekelidir. Bu camiye ve minareye Kuşkonmaz denir. Cami İstanbul Boğazının Marmara'ya açıldığı bir noktadadır. Karşısında da Galata Köprüsü ve Haliç uzanır. Yani bu nokta, üç denize bakan ve bunların rüzgârlarını alan yeredir. Rüzgarların yönünden etkilenmesi sebebiyle kuşlar camii üzerine konamaz oldular.

Mimarı: Mimar Sinan

Açılış Tarihi: 1580

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
İLETİŞİM
BAŞKANLIĞI

Yavuz Sultan Selim Camii

Yavuz Selim Camii, İstanbul'un Fatih ilçesindeki bir camidir. I. Süleyman tarafından, babası I. Selim adına yaptırmıştır. İstanbul'un 7 tepesindeki 7 selatin camilerinden biridir. Haliç'e en yakın olan tepede inşa edilmiştir. İnşasına 1519 da başlanmış ve 1522 yılında tamamlanmış olduğu taç kapısı üzerindeki kitabesinden anlaşılmaktadır. Mimarı tartışmalıdır. Mimar Ali tarafından yapıldığı düşünülmektedir. I. Süleyman tarafından türbe, imaret, medrese eklenmiştir.

Açılış Tarihi: 1522

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
İLETİŞİM
BAŞKANLIĞI

